

ZASADY OCHRONY WIZERUNKU W SIECI

E-PORADNIK

01 OCHRONA PRAWNA WIZERUNKU W SIECI

02 ZGODA NA ROZPOWSZECHNIANIE WIZERUNKU

03 KIEDY NIE JEST POTRZEBNA ZGODA NA ROZPOWSZECHNIANIE WIZERUNKU?

04 CO OZNACZA POJĘCIE “OSOBA POWSZECHNIE ZNANA”?

05 OSOBA STANOWIĄCA JEDYNNIE SZCZEGÓŁ CAŁOŚCI TAKIEJ, JAK
ZGROMADZENIE, KRAJOBRAZ, PUBLICZNA IMPREZA

06 JAKIE ŚRODKI OCHRONY PRAWNEJ PRZYSŁUGUJĄ W PRZYPADKU
NARUSZENIA PRAWA DO WIZERUNKU?

SPIIS TREŚCI

OCHRONA PRAWNA WIZERUNKU W SIECI

ZASADY WYKORZYSTYWANIA WIZERUNKU W SIECI OKREŚLAJĄ PRZEPISY USTAWY Z 4 LUTEGO 1994 R. O PRAWIE AUTORSKIM I PRAWACH POKREWNYCH (DZ. U. Z 2022 POZ. 2509). ART. 81 PRZYWOŁANEJ USTAWY OKREŚLA, W JAKICH OKOLICZNOŚCIACH MOŻLIWE JEST ROZPOWSZECHNIANIE WIZERUNKU:

Art. 81.

1. Rozpowszechnianie wizerunku wymaga zezwolenia osoby na nim przedstawionej. W przypadku braku wyraźnego zastrzeżenia zezwolenie nie jest wymagane, jeżeli osoba ta otrzymała umówioną zapłatę za pozowanie.

2. Zezwolenia nie wymaga rozpowszechnianie wizerunku:

1) osoby powszechnie znanej, jeżeli wizerunek wykonano w związku z pełnieniem przez nią funkcji publicznych, w szczególności politycznych, społecznych, zawodowych;

2) osoby stanowiącej jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza.

Kodeks Cywilny również chroni wizerunek, uznając go za jedno z dóbr osobistych człowieka. Dobra osobiste to wartości o charakterze niemajątkowym, wiążące się z godnością człowieka.

Art. 23. Dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

W PEWNYCH OKOLICZNOŚCIACH WYKORZYSTANIE WIZERUNKU INNEJ OSOBY MOŻE WYPEŁNIAĆ ZNAMIONA PRZESTĘPSTWA. KODEKS KARNY PENALIZUJE ZACHOWANIE POLEGAJĄCE NA PODSZYWANIU SIĘ POD INNĄ OSOBĘ:

ART. 190A. § 1. KTO PRZEZ UPORCZYWE NĘKANIE INNEJ OSOBY LUB OSOBY DLA NIEJ NAJBLIŻSZEJ WZBUDZA U NIEJ UZASADNIONE OKOLICZNOŚCIAMI POCZUCIE ZAGROŻENIA, PONIŻENIA LUB UDRĘCZENIA, LUB ISTOTNIE NARUSZA JEJ PRYWATNOŚĆ, PODLEGA KARZE POZBAWIENIA WOLNOŚCI OD 6 MIESIĘCY DO LAT 8.

§ 2. TEJ SAMEJ KARZE PODLEGA, KTO, PODSZYWAJĄC SIĘ POD INNĄ OSOBĘ, WYKORZYSTUJE JEJ WIZERUNEK, INNE JEJ DANE OSOBOWE LUB INNE DANE, ZA POMOCĄ KTÓRYCH JEST ONA PUBLICZNIE IDENTYFIKOWANA, PRZEZ CO WYRZĄDZA JEJ SZKODĘ MAJĄTKOWĄ LUB OSOBISTĄ.

Wizerunek chroniony jest także ustawą z 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 1914). Akt ten jako zasadę legalności rozpowszechniania wizerunku warunkuje zgodą podmiotu, którego wizerunek ma zostać utrwalony.

Wizerunek jest rozumiany jako indywidualne fizyczne cechy człowieka, tworzące jego wygląd i umożliwiające jego identyfikację. Wizerunek może także dotyczyć tzw. dodatkowych elementów określających człowieka co do tożsamości – związanych np. z wykonywanym zawodem, sposobem ubierania się, sposobem poruszania się i kontaktowania z otoczeniem. Wizerunek podlega ochronie, o ile został utrwalony za pomocą fotografii, filmu, portretu malarskiego itp.

ZGODA NA ROZPOWSZECHNIANIE WIZERUNKU

1. Rozpowszechnianie wizerunku wymaga zgody osoby, której wizerunek został utrwalony. Prawo autorskie nie przewiduje szczególnej formy dla ważności dokonania tej czynności prawnej. Trzeba mieć na względzie, że decyzją o rozpowszechnianiu wizerunku winna być związana z pełną świadomością osoby jej udzielającej co do przyszłej formy przedstawienia wizerunku, miejsca i czasu publikacji, zestawienia z innymi wizerunkami. Oznacza to, że należy poinformować osobę, od której chcemy uzyskać zgodę na rozpowszechnianie wizerunku o tym np. gdzie będzie on opublikowany.

2. Zezwolenie na rozpowszechnienie winno być udzielone najpóźniej przed publikacją wizerunku. Zezwolenie na rozpowszechnianie wizerunku jest formą oświadczenia woli człowieka mającego pełną zdolność do czynności prawnych. Osoby niepełnoletnie lub ubezwłasnowolnione nie mogą samodzielnie wyrazić zgody. W takiej sytuacji potrzebna jest zgoda rodzica lub opiekuna.

3. Zezwolenie to na rozpowszechnianie wizerunku może być wyrażone w każdej formie jednakże trzeba pamiętać, że w przypadku sporu to osoba publikująca wizerunek będzie musiała wykazać, że dysponuje zgodą. Istnienia zgody uprawnionego ani jej zakresu nie można domniemywać. Osoba publikująca wizerunek ma obowiązek wykazać, że uzyskała zgodę uprawnionego na rozpowszechnianie jego wizerunku w oznaczonych warunkach.

KIEDY NIE JEST POTRZEBNA ZGODA NA ROZPOWSZECHNIANIE WIZERUNKU?

ZEZWOLENIA NIE WYMAGA ROZPOWSZECHNIANIE WIZERUNKU:

- 1) OSOBY POWSZECHNIE ZNAJĘJ, JEŻELI WIZERUNEK WYKONANO W ZWIĄZKU Z PEŁNIENIEM PRZEZ NIĄ FUNKCJI PUBLICZNYCH, W SZCZEGÓLNOŚCI POLITYCZNYCH, SPOŁECZNYCH, ZAWODOWYCH,
- 2) OSOBY STANOWIĄCEJ JEDYNNIE SZCZEGÓŁ CAŁOŚCI TAKIEJ JAK ZGROMADZENIE, KRAJOBRAZ, PUBLICZNA IMPREZA,
- 3) JEŻELI OSOBA TA OTRZYMAŁA UMÓWIONĄ ZAPŁATĘ ZA POZOWANIE.

CO OZNACZA POJĘCIE “OSOBA POWSZECHNIE ZNANA”?

Orzecznictwo i doktryna wypracowały w tej mierze pewne zasady, według których osobę można uważać za powszechnie znaną. Po pierwsze: bycie znanym „powszechnie” oznacza sytuację, kiedy wiedza o istnieniu danej osoby obiektywnie istnieje w przestrzeni publicznej. Sytuacja ta dotyczy przede wszystkim aktorów, piosenkarzy, polityków, osób prowadzących działalność gospodarczą lub społeczną, w pewnych okolicznościach także zwykłego człowieka, jeśli będzie sprawcą określonego zdarzenia, a jego działania zostaną odpowiednio nagłośnione. W orzecznictwie wskazuje się także, że przesłankę „powszechności” należy odnosić do kręgu odbiorców, do którego adresuje się rozpowszechniany wizerunek.

Zgodnie z orzecznictwem sądów powszechnych człowiek może się stać osobą powszechnie znaną poprzez swoją działalność społeczną, naukową, polityczną, literacką, a nawet swoje życie prywatne.

W doktrynie zwraca się uwagę, że zbyt rygorystyczna interpretacja „osoby powszechnie znanej” godzi w wolność prasy.

Rozpowszechnienie wizerunku wyżej wymienionych osób musi być związane z pełnioną przez daną osobą funkcją publiczną. Wbrew przepisom ustawy będzie utrwalanie wizerunku osoby publicznej w sytuacji prywatnej (np. podczas wakacji, zakupów, spożywania posiłku w restauracji).

OSOBA STANOWIĄCA JEDYNIĘ SZCZEGÓŁ CAŁOŚCI TAKIEJ, JAK ZGROMADZENIE, KRAJOBRAZ, PUBLICZNA IMPREZA

WIZERUNEK OSOBY NIE JEST CENTRALNYM, NAJWAŻNIEJSZYM ELEMENTEM ZGROMADZENIA CZY KRAJOBRAZU. JEST ON ZUPEŁNIE NIEISTOTNYM SKŁADNIKIEM USTALENIA WIĘKSZEJ CAŁOŚCI, ZARAZEM TAKIM, KTÓREGO W WIELU PRZYPADKACH CZĘSTO NIE DAŁOBY SIĘ WYELIMINOWAĆ.

Określenie „nieistotny składnik” oznacza, że usunięcie wizerunku nie zmienia „kompozycji”. Rezygnacja z zamieszczenia wizerunku nie obniża wartości informacyjnej całości, nie zmniejsza kręgu osób nią zainteresowanych, nie czyni niezrozumiałą, mniej atrakcyjną itd. Jeśli to ostatnie ma miejsce, to rozpowszechnianie wizerunku może nastąpić. Zgromadzenia czy impreza musi mieć charakter publiczny, czyli taki na który ma wstęp publiczność. Mówimy w takim przypadku o marszach, koncertach, pokazach, biegach, manifestacjach.

Celem tej regulacji jest umożliwienie rozpowszechniania informacji o wydarzeniach politycznych, gospodarczych, kulturalnych, sportowych, a także o codzienności w rozmaitych obszarach ludzkiego działania.

Udział w publicznym zgromadzeniu może wiązać się z tym, że wizerunek może zostać utrwalony, a następnie rozpowszechniony bez zgody, pod warunkiem że stanowi on szczegół całości.

W przypadku gdy wizerunek stanowi centralny element kadru, wówczas już rozpowszechnienie wizerunku wymaga udzielenia zgody, przez osobę której wizerunek został utrwalony.

JAKIE ŚRODKI OCHRONY PRAWNEJ PRZYSŁUGUJĄ W PRZYPADKU NARUSZENIA PRAWA DO WIZERUNKU?

UPRAWNIONY MOŻE SIĘ DOMAGAĆ JEDNOKROTNEGO ALBO WIELOKROTNEGO OGŁOSZENIA W PRASIE OŚWIADCZENIA O ODPOWIEDNIEJ TREŚCI I FORMIE LUB PODANIA DO PUBLICZNEJ WIADOMOŚCI CZĘŚCI ALBO CAŁOŚCI ORZECZENIA SĄDU WYDANEGO W ROZPATRYWANEJ SPRAWIE, W SPOSÓB I W ZAKRESIE OKREŚLONYM PRZEZ SĄD.

Prawo autorskie przewiduje takie środki ochrony wizerunku, w przypadku gdy rozpowszechnianie wizerunku było niezgodne z prawem. Zgodnie z art. 79 ust 1 prawa autorskiego uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa:

- 1) zaniechania naruszenia;
- 2) usunięcia skutków naruszenia;
- 3) naprawienia wyrządzonej szkody na zasadach ogólnych albo poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności, a w przypadku gdy naruszenie jest zawinione trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu;
- 4) wydania uzyskanych korzyści.